

SIMUL TERMINUS

SIMUL TERMINUS
EDDY VAN GINCKEL

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

ISBN 9789402128598

© Eddy Van Ginckel

PROLOOG ANTELOGIUM

Woensdag 10 november 2010. De vergadering duurt al meer dan drie uur. De meerderheid van de bestuursleden heeft moeite om de ogen open te houden. Af en toe begint iemand te gapen en zie je dat dit aanstekelijk werkt op de anderen. Wellicht is het de schuld van de secretaris, die reeds meer dan een uur aan het woord is. Hij praat traag en monotoon, tot grote ergernis van de aanwezigen. Wanneer hij plots ophoudt met praten, heeft men dit niet meteen in de gaten. Iedereen verwacht dat er nog wat gaat komen. Ze zitten met tien personen aan een grote, lange tafel. De voorzitter, aan het hoofd van die tafel, drinkt even van zijn glas bruiswater. Hij bedankt de secretaris voor zijn uitgebreide tussenkomst en neemt nu zelf het woord.

“En daarom, beste vrienden, ben ik van oordeel dat we met een enorm probleem zitten,” zegt hij.

“Alstublieft, René! Dat wisten we drie uur geleden ook al. Dat eindeloos gezeur brengt ons nergens.”

De voorzitter bekijkt de man over zijn leesbril.

“Inderdaad,” bevestigt hij. “Maar mag ik er op wijzen dat hoe dan ook een oplossing moet gevonden worden. Als we er niet in slagen om de nodige

aanpassingen te realiseren binnen de wettelijk opgelegde termijn, dan zal dit rusthuis gesloten worden. Als het dat is wat jullie wensen, dan hoeven we niet verder te vergaderen en sluiten we hier af.”

“Oké, oké...,” zucht een man met een fijn snorretje. Hij kijkt even op zijn horloge en leunt dan tegen de rug van zijn stoel. Blijkbaar geeft hij zich gewonnen. Ook de anderen geven voorlopig geen krimp

“Een eerste probleem is het aantal woongelegenheden,” gaat de voorzitter verder. “We hebben er negentien en dat moeten er minstens vijftwintig zijn, om erkend te blijven als rusthuis. Van enkele grotere kamers kunnen we kleinere maken, wat het totaal op drieëntwintig zou brengen. Maar dat zijn er dus nog steeds twee te weinig.”

“Twee?”

“Ja, twee.”

“Vroeger hadden we tachtig kamers en iedereen was tevreden. We hebben het afgekeurde gebouw afgebroken en nu krijgen we dit weer.”

“Waarom moeten ze altijd alles veranderen?” vraagt een oudere dame zich af. “Honderd jaar ging het goed, héél goed. En dan opeens deugt er niets meer. Ik begrijp die politiciers niet.”

“Ik ook niet,” treedt iemand haar bij. “De meeste bejaarden komen hier niet eens uit hun bed. Maar toch moeten ze sanitaire voorzieningen op hun kamer hebben. Niemand gebruikt die dingen.”

“Op hun kamer? Dat staat er niet bij, volgens mij.”

“Neen?”

“Eén bad of douche op iedere etage, ja.”

“Ik denk het niet.”

“Je moet dat maar eens nalezen.”

“Dat ga ik doen. Maar ik ben ervan overtuigd dat er op iedere kamer een wasgelegenheid moet zijn, met warm en koud water. Daar ben ik honderd procent zeker van.”

“Secretaris?”

“Ik weet het niet. Dat moet ik opzoeken.”

“Het is al eender. De instellingen op kosten jagen is alles wat ze kunnen tegenwoordig.”

“Zeker en vast,” zegt een andere weer.

De man met het fijne snorretje heeft opnieuw moed gekregen en mengt zich in de discussie.

“Die bouwpromotoren liggen overal op de loer. Ze willen dat alles verdwijnt. Dan kunnen ze de gronden inpalmen. Hoe is het gegaan met De Hoge Linde? Of met Avondgloren? De Stille Herfst? Sint Lieven? Allemaal opgekocht door die aasgieren. En nu zijn wij aan de beurt. Als ze nu eens gewoon rekening houden met het aantal personen, in plaats van het aantal kamers, dan is alles opgelost.”

“Niet alles, hoor,” zegt de voorzitter.

“Maar toch veel. Een kamer voor twee personen is hier groter dan de voorgeschreven norm van achttien vierkante meter. Maar om aan vijfentwintig kamers te komen, kunnen we ze niet allemaal in twee delen. Ha neen! Want dan moeten ze ineens twaalf vierkante meter per persoon bedragen. Dat is toch belachelijk, of niet? Maffiapraktijken zijn het. Zeg dat ik het gezegd heb.”

“Misschien wel, ja...” zucht de voorzitter.

“Die denken dat wij kunnen toveren. Iedere kamer moet voldoende zicht hebben op de buitenwereld.

Hoe doen we dat met de kamers aan de achterkant van het gebouw? Zicht op de muur van een fabriek telt niet mee, zeggen ze. Wat moeten we dan doen? Die fabriek afbreken misschien?”

“Ik begrijp het... het is niet zo eenvoudig. Tot hiertoe waren er alleen bedlegerige gasten op die kamers. Die wisten zelfs niet dat ze naar buiten konden kijken.”

Een dikke, roodharige kerel wilt ook zijn zegje doen. Hij schuift op het puntje van zijn stoel en legt zijn grote handen op tafel. Dan begint hij zenuwachtig te tikken met zijn worstachtige vingers.

“De trap deugt ook niet meer, zeggen ze. Wat is er mis met de trap? Tien jaar geleden hebben we alles vernieuwd, zoals gevraagd. Toen waren de treden niet breed genoeg.”

“We konden niet anders, hé. De vorige trap was meer een kiekentrapje,” oppert iemand.

“Oké, maar je begrijpt wat ik bedoel. We hebben een pak geld uitgegeven om alle aanpassingen te doen die nodig waren. Die trap is perfect in orde en volledig conform. Maar neen! Er moet een lift komen. Ja, een lift! Is dat niet krankzinnig? Wie beslist dat eigenlijk? Dat is de onrechtvaardigheid ten top! Waarom laat men ons eerst een trap vernieuwen om hem daarna af te keuren? Heb ik gelijk of heb ik gelijk?”

“En op vlak van personeel?” vraagt een dame zich af.

“Dat is een ander paar mouwen. Als ik dat Koninklijk Besluit mag geloven, moeten er meer voltijdse verpleegkundigen komen. Hoe gaan we die betalen?”

“Als het daar mee ophield. Je moet eens verder lezen. Er moet ook een voltijdse kinesitherapeut worden aangeworven.”

“Een schande is het.”

“Absoluut.”

“En wat gaan ze nog allemaal bedenken?”

“Ieder zijn eigen televisie?”

“Ja, natuurlijk, waarom niet...”

“En telefoon op de kamer?”

“Of internet, zeker? Zie je ze al bezig, onze oudjes?”

Er ontstaat enige hilariteit. Sommigen hebben de grootste moeite om hun lach te onderdrukken.

“Dat is net als met dat rookverbod in de cafés. Herinnert iemand zich hoe dat gegaan is? Er mocht gerookt worden op voorwaarde dat er voldoende afzuiging was. Dus, wat deed iedereen? Investeren in een degelijke afzuiginstallatie. Tienduizenden euro’s werden uitgegeven. Wat zeg ik? Honderdduizenden. Miljoenen. En wie is er beter van geworden? Juist. De installateurs. Wat deed de regering nadien? Nadat iedereen zijn geld had uitgegeven en er in iedere zaak zo’n installatie hing, voerden ze het algemeen rookverbod in. Proper, hé? Ik stel mij dus terecht de vraag: wat gebeurt er nadat de rusthuizen hun geld hebben uitgegeven? Gaan ze dan misschien ook ineens van gedacht veranderen?”

“Dat hebben ze al iedere keer gedaan, Jos.”

De voorzitter fronst de wenkbrauwen.

“De problemen hadden jaren geleden moeten worden aangepakt,” zegt hij. “Dat Koninklijk Besluit dateert reeds van 2004. Niemand lag er toen wakker van. Mijn voorganger, mijnheer Sijssens, heeft er nooit

werk van gemaakt. Tijd genoeg, zei hij. En nu zitten wij ermee. Ik stel voor dat we zo snel mogelijk een raming laten maken van de verbouwingskosten en dan verder bekijken hoe we dat budgettair aanpakken.”

“En de politiek?”

“Hoe bedoelt u?”

“Zijn er geen politici die we aan onze kant kunnen krijgen om de boel te regelen?”

“Tja...”

“Dat moeten we toch eens nakijken, vind ik.”

“Misschien is dat geen slecht idee.”

“Dat is zelfs een goed idee.”

“Ik ga Jacques bellen,” zegt de oudere dame.

De aanwezigen spitsen hun oren. Jacques is een zeer invloedrijk politicus en persoonlijke vriend van de vrouw. Alle hoop is nu op hem gericht.

“Ik ga hem vragen zijn uiterste best te doen om één en ander wat te vertragen. Het zou me niet verbazen dat het hem lukt om uitstel te krijgen.”

“Uitstel? Hoe lang dan?”

“Het woord ‘uitstel’ betekent in de politieke wereld minstens vijf jaar. Concreet houdt dit dus in dat we tijd zouden krijgen tot 2015.”

“2015?”

“Ja.”

“Bravo, Jacques.”

“Zijn er nog vragen?”

“Neen.”

De voorzitter sluit de vergadering. Iedereen neemt zijn papieren op en verlaat de ruimte. Ze drinken nog een glas, doen een plas en alles blijft zoals het was.

DE EERSTE DAG MORITURI TE SALUTANT

Donderdag 11 november 2010. Buiten is het een hondenweer. Het water valt met bakken uit de hemel. Wie vandaag niet absoluut weg moet, blijft beter binnen. De straten liggen er dan ook verlaten bij. Enkel een hoogbejaard mannetje schuifelt voorzichtig over het voetpad. Jozef Janssens draagt een lange, ouderwetse winterjas en trotseert in zijn eentje de herfststorm. Aanvankelijk wilde hij nog een paraplu meenemen, maar hij kon hem nergens vinden. Waarschijnlijk had iemand het object ‘geleend’ en nooit teruggebracht. Omdat de paraplu toch zou wegvliegen, vanwege de rukwinden, ligt hij er niet van wakker. Af en toe zie je hem een stapje opzij zetten om een plas te ontwijken. Achter een raam houdt een grijze kat hem nauwlettend in de gaten. Als hij haar passeert, duikt ze plots weg. Zelfs een kat kan dit lijden niet aanzien. Teveel is teveel. Na een halfuur stappen staat hij stil voor de deur van een groot gebouw. Eindelijk. Jozef steekt zijn klamme arm uit en belt aan. Dan trekt hij zijn arm terug en wacht geduldig af. Het lijkt wel een eeuwigheid te duren alvorens er enige reactie komt. Hij verdrinkt haast in de nattigheid en hapt gretig

naar adem. “Hoe is het in godsnaam zover kunnen komen?” denkt hij. “Ik had de trein kunnen nemen naar de kust. Waarom zit ik nu niet in een gezellige, warme tearoom te nippen aan een heerlijk tasje koffie met slagroom?” In plaats daarvan staat hij voor de deur van een somber uitzierend bejaardentehuis om zich tegen zijn zin te laten opnemen. Een wereld van verschil. “Misschien is het hier vandaag gesloten?” hoopt hij stilletjes, terwijl de regen in zijn nek klettert. Als hij nu naar het station zou gaan, dan is hij nog net op tijd om de trein te nemen naar Blankenberge. In gedachten zit hij reeds op die trein. De conducteur controleert zijn ticket en ziet dat het in orde is.

“Prettige reis, mijnheer,” lacht hij.

De oude man glimlacht. Zijn vreugde is echter van korte duur. Enkele klakkende stappen verraden dat iemand op weg is om de deur te openen. Hij kan het gegalm van de passen tot buiten horen. Even moet hij ongewild denken aan marcherende Duitse soldaten. Dan gaat de grote deur, die meer weg heeft van een gevangenispoort, krakend open en staat hij oog in oog met een erg corpulente verpleegster in uniform.

“Mijnheer?” klinkt het koel.

Hij bekijkt haar en zwijgt in alle talen. Wat moet hij haar zeggen? Als dit het ontvangstcomité is, kan je maar beter je mond houden, vindt hij.

“Komt u binnen,” klinkt het bevel.

Het water lekt hem van de neus. Hij beziet de vrouw, maar voelt er niets voor om “dank u” te zeggen. Moeizaam stapt hij naar binnen, waarna de poort achter hem met een grote sleutel wordt gesloten.

“Hier raak ik nooit meer weg,” bedenkt hij vlug. De tearoom aan de kust lijkt nu verder weg dan ooit. Waarom is hij in godsnaam naar hier gekomen?

In de gang ruikt het naar wierook. Hij snuift een paar maal en dan dwalen zijn gedachten plotseling af naar de dag van zijn eerste communie. Hij moest toen de hele catechismus van buiten leren, compleet met vragen en antwoorden. Een oud vrouwtje dreunde, tegen betaling van twee cent per week, alles in zijn hoofd. Thuis volgde dan nog iedere keer een extra geheugenproef. Na afloop leek het alsof hij nooit meer iets anders in zijn hoofd zou krijgen. Voor zijn moeder was dit echter een ernstig en verheven werk. Toen het eindelijk zover was, zat zij fier vooraan in de kerk. Een week voordien was ze met hem naar de stad gegaan en had daar, met kennis van zaken, een nieuw communiciekostuum gekocht. Rijk waren ze niet, maar die dag deden ze alsof er geen armoede bestond. Hij herinnerde zich de kaarsen, de wierook en de rinkelende klank van de bel. Stijf in zijn onwennige kleren, het kerkboek in de hand geklemd, moest hij nadien nog een aantal voorgeschreven bezoeken afleggen bij de familie. Onderweg riepen de mensen: “Proficiat!” En zijn moeder zei: “Dank u.” De geur van de wierook was diep doorgedrongen in zijn nieuwe kleren. Hij deed zijn best om het niet te ruiken, maar werd er telkens door aangetrokken. “Stop toch eens met snuiven, jongen,” zei zijn moeder vermanend.

Plots voelt hij een tik op zijn schouder.

“Als u mij wilt volgen,” gaat de dame in het wit verder.

Als uit een droom ontwaakt, observeert hij haar. Hij twijfelt. Het station is nog steeds een haalbare kaart. Dan besluit hij maar om haar te volgen. Discussiëren heeft volgens hem toch geen zin. Met stevige tred stapt ze door de lange, smalle gang. Hij heeft moeite om haar bij te houden. Gelukkig heeft hij geen bagage te dragen. Die had zijn oudste zoon hier gisteren al afgeleverd. Dat is gemakkelijker, had hij gezegd. Discussiëren had toen ook geen zin. De bejaarde man krijgt plots een kramp in zijn linkerbeen. Noodgedwongen moet hij iets trager lopen om de pijn te kunnen dragen. Als hij zich bukt om over zijn kuit te wrijven, ziet hij dat de dikke verpleegster een beetje verderop halt houdt en hem verwijtend aankijkt.

“Waarom stap je ook zo vlug?” vraagt hij zich af, maar hij doet dit enkel in zijn gedachten en zeker niet hardop. Oude mensen worden maar al te dikwijls dingen verweten, waar ze niks aan kunnen verhelpen. Je moet er alleen aan wennen. Dat is het mooie aan ouder worden. De wereld rondom wordt alsmaar jonger en die wereld heeft geen tijd meer om zich te bekommeren om de ouderen.

“U kunt hier naar binnen gaan, ” roept de dikke vrouw. Ze wijst nu een gesloten deur aan. “Dit is de ontspanningsruimte. Ik kom u wel halen als uw kamer in orde is.” Daar moet hij het mee doen.

En alweer klinken de ijzige stappen op de kille tegelvloer, wanneer de ‘kampcommandant’ zich verder van hem verwijdert.

“Ik haat deze plek,” mompelt hij stilletjes. Hij staat nog steeds in twijfel. Hier blijven of terug weggaan?

Hij is echter te moe om goed te kunnen nadenken. Voorzichtig opent hij de deur. Hij wil vooral geen geluid produceren dat iemand op één of andere manier zou kunnen irriteren. Veel helpt het niet. Deze deur kraakt nog harder dan de voordeur.

Hij kijkt naar binnen en probeert de omgeving in te schatten. Er staan een paar tafeltjes, enkele oude stoelen en in een hoek een televisietoestel. Terwijl hij zijn oude hoofd draait, valt zijn oog op een versleten canapé en een bijpassend antiek kastje waarop een draagbaar radiootje staat.

“Wat gezellig...,” prevelt hij, helemaal niet gemeend. Dit lijkt in de verste verte niet op het koffiehuis dat hij tevoren in gedachten had. Het decor mist nog enkel een aantal spinnenwebben om te kunnen dienen als opnameset voor een griezelfilm. Op de achtergrond kletst de regen tegen de ruiten. Door één van de vensters ziet hij de zwarte wolken dreigend voorbyschuiven. Een onverwachte bliksemschicht verlicht nu het vertrek.

En dan ziet hij een stokoude dame in het halfduister aan een tafeltje zitten. Ze is blijkbaar de enige aanwezige en zit in alle stilte te breien. Er hangt een klein peertje aan het plafond. Het geeft amper licht, waardoor zijn ogen even moeten wennen aan de duisternis. De vrouw schijnt er echter geen hinder van te hebben en gaat ononderbroken verder met haar breiwerk. Hij verroert zich niet en besluit haar vanuit het deurgat een tijdje gade te slaan. Aanvankelijk heeft ze hem niet opgemerkt, maar dan draait ze haar hoofd. Ze gluurde over haar brilmontuur en knikt.

“Goedendag, mijnheer.”

Hij staart haar recht in de ogen, maar besluit om niet te reageren. Voor hem is het helemaal geen ‘goede dag.’ Hij blijft haar afwachtend aankijken. Is dit de plek waar hij op zijn dood moet wachten? Flarden van een gedicht, geschreven door een vriend vanuit zijn dodencel, flitsen nu voorbij. Ongewild begint hij binnensmonds te prevelen:

“Liep ik in ’t voetspoor van Villon verloren,

Beroepsboef, dweper, dichtende bandiet?

Zullen de dertien kogels mij doorboren?

Mijn schaarse vrienden, ach, ik weet het niet.”

Dat iemand, in afwachting van de dood, nog in staat was om prachtige verzen op papier te zetten, had hem destijds diep getroffen. De gedichten werden gebundeld in een boekje, een privé-uitgave. Enkel de beste vrienden kregen een exemplaar. Hij was één van hen. Het was een bewogen periode, kort na de oorlog. Een tijd om snel te vergeten. Vele schrijvers werden toen beschouwd als collaborateurs en opgesloten.

Hij schudt het hoofd en inspecteert de oude vrouw. Ze ziet er niet echt aantrekkelijk uit. Haar gezicht is erg doorleefd, met diepe groeven. Ze doet hem denken aan een schilderij van Nicolaes Maes, een leerling van Rembrandt, ‘Oude vrouw in gebed.’ Hoe langer hij kijkt, hoe meer gelijkenissen hij ziet.

“Komt u ook eens kijken in de ontspanningsruimte?” vraagt ze hem vriendelijk. Er volgt een lange, ongemakkelijke stilte. Het liefst was hij nu in tranen uitgebarsten. Waarom was hij toch geen pannenkoek gaan eten in plaats van hier naar toe te komen.